

Nr 637

Av fru **Sjövall**, om inrättande vid karolinska sjukhuset av en laboratur i klinisk cytologi.

Den kliniska cytologien är en gren inom medicinen som under de senaste årtiondena undergått en mycket snabb expansion i hela världen. Hit räknas alla former av cellundersökningar, vare sig materialet utgöres av sekretprov (exfoliativ cytologi) eller prov från olika organ (punktionscytologi). Den cytologiska diagnostiken får numera räknas som ett oundgängligt diagnostiskt hjälpmedel inom sjukvården, främst vid tumör- och organsjukdomar men även vid andra sjukliga tillstånd, t. ex. hormonella rubbningar hos kvinnor. Betydelsen av klinisk cytologi har vidare aktualiserats genom dess användning i preventivmedicin, framför allt vad angår upptäckten av tidig cancer (ex. underlivscancer, lungcancer) och av förstadier till dylik. Ett ytterligare användningsområde för den kliniska cytologien har uppkommit de sista åren inom den biologiska födelsekontrollen. Kvinnor som skall erhålla hormonpreparat i födelsekontrollerande syfte bör också genomgå en klinisk cytologisk undersökning, principiellt fallande inom ovan nämnda tidigdiagnostik av ev. underlivscancer. I Sverige föreligger en eftersläpning i utnyttjandet av cytologisk diagnostik jämfört med andra kulturländer, och utbyggandet av denna diagnostik är i hög grad påkallat.

För att tillgodose det oundgängliga behovet av klinisk cytologi upptogs vid Radiumhemmet, karolinska sjukhuset, som första klinik i Sverige cytologisk diagnostik redan år 1950. Under de första åren har verksamheten helt bedrivits genom av Cancerföreningen och Jubileumsfonden till förfogande ställda medel. Vidare har under åren 1960—1961 med stöd av sådana medel (258 000 kr.) inrättats ett kliniskt cytologiskt laboratorium vid radiopatologiska institutionen, varigenom det mest trängande behovet vad angår lokaler tillgodosetts.

På karolinska sjukhusets stat har från år 1957 till dags dato inrättats 2 cytologassistentbefattningar, 1 laboratoriebiträdes- och 1 kanslibiträdesbefattning samt 1 som halvtidsanställd städerska. Någon befattning på läkarnivå har trots upprepade framställningar ej erhållits. Den diagnostiska verksamheten på denna nivå har kunnat uppehållas bl. a. på grund av att utländska läkare varit anställda som cytologassistenter och tack vare att Cancerföreningen sedan år 1959 beviljat medel till en underläkarbefattning. För att tillgodose de ständigt ökade kraven på ledning av laboratoriet har Cancerföreningen under de sista två åren beviljat medel för avlöning av befattning motsvarande en biträdande överläkare i Ae 26. Det har i petita-

skrivelser upprepade gånger påpekats, att forskningsfonderna icke är avsedda att användas för avlöning till befattningshavare, vars huvudsakliga arbetsuppgifter utgöres av undervisning och ledning av rutindiagnostisk verksamhet.

Det bör framhållas att det omfattande material laboratoriet nu förfogar över möjliggör en allsidig utbildning inom klinisk diagnostik för såväl läkare som cytologassistenter. För utbyggandet av klinisk cytologi i landet är sådan utbildning av största vikt, bl. a. för planerade hälsokontroller genom cytologisk massundersökning av för cancer utsatta åldersgrupper. Den dynamiska utvecklingen inom cytologien kräver en befattningshavare av hög kompetens — motsvarande en laboratorsbefattning i Be 1 — för att leda laboratoriets verksamhet och utveckling och meddela sagda undervisning i klinisk cytologi.

Detta belyser bakgrunden till karolinska sjukhusets direktionens framställning i petita för året. Såväl medicinalstyrelsen som universitetskanslern har tillstyrkt inrättandet av sagda laboratorsbefattning i Be 1 vid radiopatologiska institutionen, karolinska sjukhuset. Departementschefen har emellertid avslagit inrättandet av denna tjänst.

Verksamheten vid radiopatologiska institutionens cytologiska laboratorium har hittills övervägande varit av diagnostisk natur, och någon utbildning av läkare och cytologassistenter i större utsträckning för behov utanför sjukhuset har ej varit möjlig. Det förtjänar här understrykas att redan i betänkandet rörande regionsjukvården (SOU 1958:26) förutsattes att cytologisk diagnostik skulle ingå i de patologiskt-anatomiska laboratorierna vid regionsjukhusen. Möjligheter till utbildning av nödvändig personal skulle kunna ges genom inrättandet av ovan nämnda laboratorstjänst.

Under hänvisning till ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte för budgetåret 1964/65 anvisa anslag för inrättande av en laboratorstjänst i Be 1 i klinisk cytologi vid karolinska sjukhusets radiopatologiska institution.

Stockholm den 26 januari 1964

Elisabet Sjövall

Nr 638

Av herr Svensson i Vä m. fl., om anslag till Sveriges koloniträdgårdsförbund.

(Lika lydande med motion nr 506 i Första kammaren)

Stockholm den 26 januari 1964

Gustaf Svensson
i Vä

Karl Rask

Arne Magnusson
i Nennesholm